



SLUTTRAPPORT PROSJEKTET LOFOTEN FRILUFTSRÅD 2013-2016

Bakgrunn

Lofoten friluftsråd ble etablert som prosjekt av Lofotrådet og startet sin virksomhet 1. oktober 2013, og har eksistert i 39 sammenhengende prosjektmåneder, med avslutning 31. desember 2016.

Mandat

Friluftsrådet skal i samarbeid med kommunene bl.a.arbeide for:

- å planlegge, utvikle og gjennomføre positive tiltak for aktivt friluftsliv i regionen***
- kartlegge friluftsområder og aktiviteter som bidrar til å gjøre regionen attraktiv***
- samarbeide med frivillige organisasjoner innen sektoren m.v.***

Om Friluftsråd

Et friluftsråd er et fast samarbeid mellom to eller flere kommuner og eventuelt organisasjoner om nærmere definerte felles friluftsoppgaver. Samarbeidet er formalisert gjennom vedtekter, årsmøte, styre, arbeidsprogram, budsjett, årsmelding og regnskap. Det fastsettes egen kontingent fra medlemskommunene (vanligvis som et kronebeløp pr. innbygger). Friluftsrådernes landsforbund anbefaler forankring av samarbeidet i kommunelovens kapittel 5 om interkommunalt samarbeid. Friluftsrådet for Lindesnesregionen har forankret samarbeidet sitt etter vertskommuneprinsippet i §28, mens øvrige friluftsråd formelt sett er foreninger, noen med forankring i §27 om interkommunalt samarbeid.

(Utdrag fra sak R53/12 (31.okt.12) Lofotrådet)

Det finnes 25 friluftsråd i Norge, hvorav seks stk i Nordland (Helgeland, Polarsirkelen, Salten, Vesterålen, Ofoten og Lofoten friluftsråd).

Konkrete oppgaver for Friluftsrådet kan være

- sikre arealer til friluftsmål (herunder kartlegging og verdisetting av friluftsområder, arbeide med grunneieravtaler for stier, turløyper, være høringsinstans for ulike*

typer planer)

- Tilrettelegge for friluftsliv generelt for allmennheten, inkl. tilreisende
- Forbedre funksjonshemmedes muligheter for aktivt friluftsliv (gjelder også minoritetsgrupper og andre med særskilte behov)
- Forestå utviklingsarbeid knyttet til friluftaktiviteter i barnehagene og skolene, både overfor elever og ansatte
- Utarbeide "Friluftskart" for Lofoten basert på tema, for eksempel: turløyper, utfartssteder i fjæra, fiskeplasser, havner, verneområder osv. Kan fullfinansieres eksternt.

Aktivitetstiltak

- Uteskole for skoleklasser
- Organisere turer og ute-arrangement
- Friluftsferie for barn og unge

For Lofoten kan Friluftsrådet vurdere koblinger i forhold til:

Lofotens posisjon som reiselivsregion

Natur og friluftslivs vektlegging i gjesteundersøkelser

Fellesgodeprosjektet

Verdensarvens orientering mot natur

Samarbeidspartnere kan være Lofoten Turlag, grunnskoler, videregående skoler, barnehager, SFO, mottakssenter, reiselivsselskaper, FYSAK –og frisklivssentraler, pensjonistlag m.v.

(Utdrag fra sak R53/12 (31.okt.12) Lofotrådet)

Hva har Lofoten friluftsråd gjennomført i prosjektperioden? (Kort beskrivelse av de ulike tiltakene.)

Ung i Friluft Lofoten

2014, 2015, 2016 Lofoten friluftscamp 13-16 år

Lofoten er en av verdens største boltreplasser for et lekent og allsidig friluftsliv. Gjennom Lofoten friluftscamp har friluftsrådet ønsket å la vår egen ungdom ta del i leken på en felles arena, på tvers av kommunegrenser og tidligere ferdigheter. Vi ville gi deltakere og ledere opplevelser og erfaringer som kunne inspirere til videre aktivitet og lek i Lofoten.

Ved å bidra som instruktører og frivillige til friluftscampen, fikk dessuten lag og foreninger anledning til å synliggjøre sin aktivitet, og til å rekruttere nye medlemmer.

Aktiviteter har blant annet vært padling, klatring, toppturer, snorkling, ridning, skyting, havfiske, seiling med tradisjonsbåter, førstehjelp, ferdselskunnskap, grotting, utendørs matlaging m.m. Tilbudet har variert med mulighetene i de ulike vertskommunene.

Friluftscampen har fungert som et interkommunalt samarbeid som blir koordinert av Lofoten friluftsråd i samarbeid med de seks lofotkommunene, som rullerer på arrangøransvar. Vertskommuner har vært Røst (2014), Flakstad (2015) og Værøy

(2016), med lokale folkehelsekoordinatorer som arrangører, i tillegg til lokale frivillige som har deltatt som instruktører, assistenter, brannvakter, på matservering o.a. Mellom 50 og 60 deltakere fra hele Lofoten har deltatt på hver friluftscamp, med 60 som maks antall.

Tilbakemeldingene har vært gode, og gjennom enkle spørreundersøkelser har vi kartlagt at Lofoten friluftscamp har like stor verdi som møteplass for ungdom i regionen, som aktivitetstilrettelegger. Til tross for at vi primært ønsker å fremme friluftsglede, er vi svært fornøyd med at dette er en arena som deltakerne trives på – også sosialt!

2015, 2016 Lofoten friluftsskoler 9-12 år

Aktivitetstilbud i sommerferien med fem friluftsskoler à 4 dager i fem kommuner, for barn i nærmiljøet (og evt. feriegjester). Nasjonalt tiltak utviklet av Den Norske Turistforening og Friluftsrådenes landsforbund. Målet med Friluftsskolen er å gi deltakerne lystbetont introduksjon til friluftsliv. Disse skal i all hovedsak være friluftrelaterte. Friluftsskolen arrangeres på dagtid over 3 til 5 dager. Det kan være én overnatting, men er ikke et sammenhengende leirtilbud. Friluftsskolen skal normalt være åpen for alle og med lav deltakeravgift.

Lofoten friluftsråd arrangerte fire friluftsskoler i samarbeid med lokale aktører sommeren 2015, i Vågan (Gimsøy), Vestvågøy (Rolvsfjord), Røst og Moskenes. Tre kvalifiserte instruktører var hyrt inn for sommeren, og i samarbeid med lokale krefter skapte man et svært vellykket tilbud. På bakgrunn av dette ble tilbudet til fem skoler i 2016.

Prinsippet er mye det samme som ved Lofoten friluftscamp; ved å bidra som instruktører og frivillige til friluftsskolene, får lag og foreninger anledning til å synliggjøre sin aktivitet, og til å rekruttere nye medlemmer.

Aktiviteter har vært padling, klatring, toppturer, snorkling, ridning, bueskyting, havfiske, seiling med tradisjonsbåter, førstehjelp, ferdselskunnskap, grotting, utendørs matlaging m.m. Tilbudet har variert med mulighetene i de ulike vertskommunene.

Barn i Friluft

2015, 2016 Robuste Lofotonga

I forbindelse med oppstart av Barn i Friluft; kurs for barnehageansatte i "lærende nettverk" har det vært arrangert Første samling i Mortsund våren 2016, med tema "Fiskesprell" og "Livet i fjæra". Neste samling planlegges medio november 2016.

Samarbeidsparter: barnehager, folkehelsekoordinatorer

Stiprosjekt Lofoten- verdiskaping basert på naturarven

Sherpasti Reinebringen: en pilot for Lofoten

Steinsetting av den rasutsatte stien opp til Reinebringen i Moskenes, etter eksempel fra bl.a. Hallingskarvet på Geilo, Keiserstien i Bodø m.fl. *"Tilretteleggingen blir en attraksjon i seg selv"* – man kan forvente stor økning i trafikken til Moskenes og Reinebringen i kjølvannet av prosjektet, som forventes å ta tre år (2016-2018).

I søknaden til Miljødirektoratet, der man fikk 1,4 millioner kroner til Sherpasti Reinebringen, argumenteres det med at Reinebringen vil fungere som et utmerket prosjekt for kompetansebygging i friluftsrådet; kunnskapen vi tilegner oss her skal komme andre prosjekter til gode. Reinebringen fungerer også godt som pilot/ eksempel sak for nye og lignende stiprosjekter som det er sterkt behov for flere steder i Lofoten.

Sherpastien har fått uvanlig stor oppmerksomhet i avisene og på sosiale medier, og friluftsrådet har etter første prosjektmåned fått ønske fra andre kommuner om lignende prosjekter. Det arbeides kontinuerlig med finansiering til nye prosjekter.

Samarbeidsparter: Moskenes kommune (prosjekteier), Lofoten turlag, Destination Lofoten, lokalt reiseliv

Faggruppe for Naturbaserte Opplevelser Lofoten

Faggruppe for Naturbaserte Opplevelser kom i gang våren 2015 etter Lofoten friluftsråd sitt initiativ. Gruppen har representanter fra Destination Lofoten, Lofoten turlag, Norsk Landbruksrådgivning, Lofoten friluftsråd, samt kommunene og reiselivet.

Faggruppa har siden oppstarten :

- ● Arrangert Friluftskonferansen på Ramberg høsten 2015, med 55 deltakere
- Koordinert samlet innspill til Stortingsmelding for Reiseliv
- Utarbeidet Lofotvettreglene (lansert juli 2016)
- Arrangert møte med Fylkesråd for Næring Mona Fagerås og gruppeleder Reiseliv/ Opplevelser Nordland fylkeskommune 05. august 2016, med mål om å kjøre en pilot for Lofoten med besøksplan og konkrete tilretteleggingstiltak
- Utarbeidet Friluftsforskrift for Lofoten (ferdigstilles januar 2017)
- Kontinuerlig adressert behovet for turistskatt / fellesgodefinansiering, og bidratt med faglige innspill til arbeidet.

Turskiltprosjektet

Friluftsrådet har utarbeidet en felles mal for infotavler, etter kravene fra Merkehåndboka. Malen er under revidering per 01. august 2016, og skal bl.a. inkludere Lofottvettreglene.

Friluftsrådet har arrangert kurs i merking og skilting, og skal fungere som en pådriver og rådgiver for lokale initiativ til merking og skilting av turløyper.

Kartlegging og verdisetting av friluftsområder

Kartlegging og verdisetting er under arbeid, og ferdigstilles ved at kommunene ivaretar innspillene etter endt høring høsten 2016. Dette gjelder for kommunene Vågan, Flakstad, Moskenes og Røst.

Pilotturløype Lofoten

Det ble gjennomført en pilot i Vestvågøy i samarbeid med Friluftsrådet der fokuset var å vise hvordan man i et område kan samarbeide for å få til en god og egnet turløype med utgangspunkt i landbrukseiendommer. Det utvalgte område er Lauvdalen – Reinhaugen - Rolvsfjord. Det ble leid inn prosjekthjelp, og det er utarbeidet egen rapport for dette prosjektet.

Organisering Lofoten friluftsråd:

Det ble i årsmøtet for Lofoten friluftsråd 15. juni 2016 vedtatt å be om forlengelse av prosjektperioden, og i Lofotrådet i juni 2016 sak 32/16 vedtatt « Lofotrådet viser til forespørsel fra årsmøte i Lofoten friluftsråd , og forlenger prosjektperioden for Lofoten Friluftsråd til 31.12.16 i påvente av beslutning i alle 6 kommunene om Lofoten Friluftsråd skal etableres som et permanent råd. Økte kostnader belastes ubrukte midler i friluftsrådet»

Styret i friluftsrådet behandlet i sitt styremøte 02.06.16 sak 16 videreføring av Lofoten Friluftsråd og fattet følgende vedtak:

Styret i Lofoten friluftsråd støtter daglig leders forslag om utforming av sak til politisk behandling i Lofotrådet og de enkelte kommuner, vedlagt årsmelding 2015-16. Styret ønsker egen rapport for prosjektperioden, vedlagt uttalelser fra Nordland fylkeskommune, Friluftsrådenes landsforbund, Lofoten Turlag og Destination Lofoten. Styret vil også bistå i utforming av saksframlegg og arbeide lokalt for videreføring.

Friluftsrådet fulgte opp prosessen ved å utarbeide et saksgrunnlag om videre drift. Saksgrunnlaget skulle som styret hadde fokus på, inkludere en utredning av framtidig forankring og organisering av Lofoten friluftsråd.

Lofoten friluftsråd har utredet to ulike modeller for organisering etter prosjektperioden:

1. Et interkommunalt friluftsråd kan stå som en frittstående, selvstendig enhet med en vertskommune («kontorkommune») som bistår administrativt.
2. Et interkommunalt friluftsråd kan stå som et underutvalg til et regionråd, slik man har hatt organiseringen i den treårige prosjektperioden.

Etter nøye vurderinger og diskusjoner med blant annet Friluftsrådenes Landsforbund, **konkluderer daglig leder** nokså entydig med at modell nr. 1 anbefales som den mest effektive organiseringen for friluftsrådet, når det nå er innarbeidet og har fastlagt sine oppgaver gjennom vedtekter og arbeidsplaner.

Modell nr. 1 er prøvd bl.a. i Helgeland friluftsråd, som på mange måter kan sammenlignes med Lofoten friluftsråd i størrelse og aktivitetsnivå. I områder der regionrådet har lav administrativ bemanning, kan denne modellen anbefales. Det er også en fordel om friluftsrådet kan bytte verts-/kontorkommune, og således være fleksibel ift evt skifter i stab.

Lofoten friluftsråd arbeider i stor grad på systemnivå, og med felles prosjekter for hele regionen. Årsmøtet kan og bør fortsatt være Lofotrådet, uavhengig av organisering. Det anbefales et nært samarbeid med Lofotrådet og dets politikere, for å sikre forankring i kommunene og følge de øvrige regionalpolitiske prosesser. Slik holder man også lettere kontakten med andre relevante interkommunale samarbeid.

Under behandling i de ulike kommunene ble endelig organisering ikke avgjort, 5 av 6 kommuner fattet vedtak om at man skulle komme tilbake til organisasjonsmodell i samarbeid med dem som ønsket å være med videre i Friluftsrådet. Moskenes fattet vedtak om videreføring av dagens ordning dvs et underutvalg under Lofotrådet. Da Lofotrådet er et konsensusorgan, ble Moskenes oppfordret til å endre sitt vedtak slik at man sammen kunne se på mulige organisasjonsmodeller.

Styret har sett på følgende:

- A) Interkommunalt samarbeid med utgangspunkt i kommunelovens § 27
- B) Vertskommuneprinsippet med utg.pkt i §28
- C) Non-profitt aksjeselskap
- D) Videreføring av dagens ordning
- E) Selvstendig organisasjon med eget organisasjonsnummer

Til A: Interkommunalt samarbeid med utgangspunkt i kommunelovens §27

Det er fullt mulig å opprette et slikt samarbeid der oppgaven skal være å ivareta friluftsliv på vegne av kommunene. Som daglig leder skriver er mange friluftsråd organisert slik og dette er en ordning FL (Friluftsrådernes Landsforbund) støtter. Hvordan det vil harmonere med endringer i kommuneloven må avventes til vedtak der er fattet.

Til B: Vertskommuneprinsippet med utg.pkt i §28

Det er ulik erfaring med vertskommunesamarbeid, og det er i styremøte påpekt svakheter mht rapporteringslinjer, ansvarsforhold etc. Men det er fullt mulig å velge en slik organisasjonsform.

Til C: Non-profitt aksjeselskap

Det er fra prosjekteier spilt inn muligheten for et non-profitt aksjeselskap som vil fungere etter aksjelovens bestemmelser, og vil være en kurant ordning. Utfordringen vil være om kommunene skal ha aksjefordeling utfra innbyggertall, med den skjevheten det innebærer fordi vi har 4 små og 2 store kommuner. I tillegg vil det påløpe kostnader i forhold til revisjon da man må anta at det vil være revisjonsplikt utfra at det vil forvaltes høye offentlige tilskudd. Friluftsrådernes landsforbund kan ikke ha medlemmer som driver på kommersiell basis, men vårt spørsmål hadde ikke tidligere blitt reist slik at det må i så fall sjekkes ut av dem. Tilbakemelding fra kommunerevisor påpeker plikter i forhold til aksjelov, rapportering til Brønnøysundregister, skattemyndigheter etc samt poengterer viktigheten av godt gjennomarbeidede og tydelige vedtekter. Han framholder at det er enklere å etablere Friluftsrådet som en forening.

Til D: Videreføring av dagens ordning

Det er kommet ønske om at Lofoten Friluftsråd etableres som en selvstendig enhet med eget organisasjonsnummer. Det innebærer eget styre og vil kunne fungere enklere enn det vi har opplevd med dagens ordning. Der har Lofotrådet vært arbeidsgiver og styret prosjektansvarlig. Dette kan løses både med alternativ A og B, men det vil utelukke alternativ D.

Til E: Selvstendig medlemsbasert organisasjon med eget

organisasjonsnummer

Det er løsningen som vi kan finne hos OOF.

Oslo og Omland Friluftsråd har organisert seg som et samarbeidsorgan for frivillige organisasjoner med formål å arbeide for friluftsliv og naturvern. Her kan kommuner, fylker, samarbeidsorganer mellom disse og organisasjoner som har friluftsliv og naturvern på sitt program være medlemmer.

Gjennom positivt vedtak i de seks kommuners KS høsten 2016 er grunnlaget lagt for etablering av et permanent friluftsråd.

Styret anbefaler at Lofoten Friluftsråd følger den organisasjonsformen som er mest vanlig i Norge og anbefaler A- interkommunalt samarbeid med utgangspunkt i kommunelovens §27.

Styret anbefaler at dersom prosjekteier ønsker annen organisasjonsform må prosjekteier utrede dette, da det vil være et omfattende arbeid som styret ikke har kapasitet til å utføre.

Vedtektene må være tilpasset organisasjonsform og ivareta alle formalia.

ØKONOMI

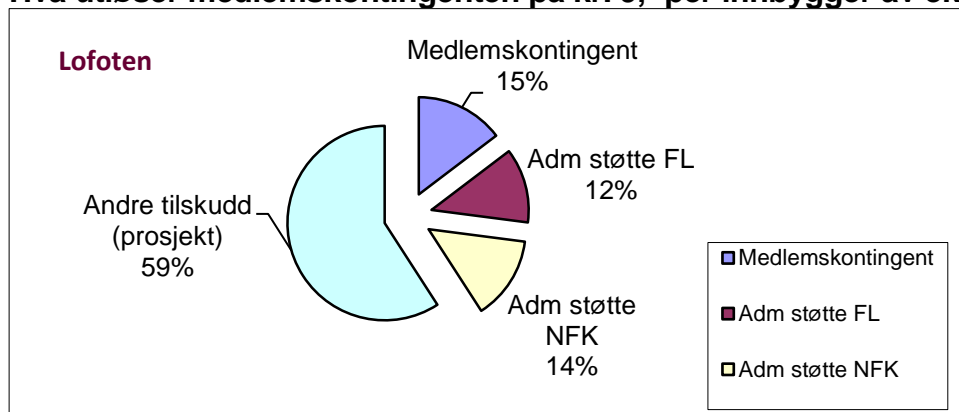
Finansiering Lofoten friluftsråd

Kontingent for medlemskommunene i Lofoten ble økt fra kr. 6,- til kr. 9,- per innbygger, fra 01.01.2015. Det må være et langsiktig mål for den videre driften at man strekker seg mot en noe høyere kontingent.

Øvrig finansiering skjer med administrasjonsstøtte fra Nordland fylkeskommune, Friluftsrådernes landsforbund samt prosjektmidler.

Årlig administrasjonsstøtte fra Nordland fylkeskommune fordeles flatt, dvs uavhengig av antall medlemskommuner (innbyggere), men med et fleksibelt minstekrav på fem eller flere medlemskommuner. Administrasjonsstøtten fra Friluftsrådernes landsforbund tildeles etter et system der antall innbyggere er én faktor blant flere.

Hva utløser medlemskontingenten på kr. 9,- per innbygger av eksterne midler?



FL = Friluftsrådernes landsforbund

NFK = Nordland fylkeskommune

Økonomi Lofoten friluftsråd 2013-2016

Regnskap ikke ferdigstilt, og eget revisorgodkjent regnskap vil vedlegges rapporten.

Både NFK og FL har vilkår i forhold til å yte støtte, blant annet kreves det daglig leder i 100 % stilling.

Det er av avgjørende betydning at et permanent Lofoten Friluftsråd har tilstrekkelig med inntekter til å dekke utgifter til lønnet arbeid, minimum en 100% stilling.

Styrets egnevaluering

Styret ble sammensatt med 1 representant fra hver kommune der kommunene stod fritt i sin oppnevning, men det var et ønske om en kobling mot Lofotrådet.

Ordfører i Moskenes har hatt den sistnevnte rollen. Dobbeltrolle kan være uheldig, kanskje det hadde vært mer fornuftig at «bindeleddet» var vanlig styremedlem.

Prosjektstyret har bestått av:

Bjørn-Tore Nergård, Vågan
Anne-Lise Haakestad, Vestvågøy
Guri Windstad, Flakstad
Lillian Rasmussen, Moskenes
Erling Skarv Johansen, Værøy
Elisabeth Mikalsen, Røst

Varamedlemmene har vært:

Fritz Blix Hansen, Vågan
Anja Meland Rød, Vestvågøy,
Thor Olsen, Flakstad
Robert Walker, Moskenes
Rita Adolfsen, Værøy
Hilde Beate Johansen, Røst

Styret har innehatt ulik kompetanse og jobbet godt sammen. Ei utfordring har vært reiseavstand til øyene som har blitt løst ved bruk av telefon og skype.

De fleste styremøtene har vært avholdt på Vestvågøy rådhus, men vi har også benyttet telefonmøter.

Styret vil påpeke at prioritering av styrearbeid er viktig, og at det har vært utfordringer knyttet til dette. Men styret har vist stor forståelse og engasjement. Styret har vedtatt arbeidsplaner, gitt veiledning og pekt på retninger i arbeidet for friluftsrådet. Styret har avlagt årsmelding og regnskap i hht vedtektene.

Det har vært en styrke ved styret at hele Lofoten er representert og på den måten har kunnet ivareta hele regionen.

Administrasjon

Styret har tilsatt daglig leder etter delegering fra Lofotrådet, mens arbeidsgiveransvaret har vært plassert i Lofotrådets sekretariat. Det har vært uklar forståelse rundt roller slik

at dette må på plass ved permanent organisering av rådet. Det må være tydelige styringslinjer slik at det er mulig å navigere korrekt for styret, og slik at arbeidsgiver og arbeidstaker er innforstått med dette.

Det har i prosjektperioden vært 1 person tilsatt, daglig leder i 100% stilling.

Et godt tillitsforhold mellom administrasjon og styret er en viktig forutsetning for å lykkes i arbeidet. Herunder ligger god informasjonsflyt. Dette vil påvirke ansattes mulighet til å utføre jobben og styrets mulighet til å ivareta styrerollen.

Det er viktig at de som påtar seg et styreansvar har tid og interesse for å prioritere denne oppgaven. Det bør vektlegges styringskompetanse på organisasjon og økonomi og ikke primært fag.

Har Lofoten friluftsråd svart til de beskrevne oppgaver?

Gjennom prosjektet har Friluftsrådet lyktes med å sette friluftsliv på dagsorden både i forhold til folkehelse og i forhold til næring. Friluftsrådet har vært synlig både i media og på sosiale medier.

Prosjektet har hatt rom for utprøving av flere sider ved å være friluftsråd. Vi har kjent på utfordringen ved å være i Lofoten med tilreisende gjester nettopp pga naturkvalitet og opplevelser knyttet til natur.

Det har vært utfordrende for kommunene å sette opp prioriteringer, og flere av kommunene kjenner på at de har mangel på lokale ressurser. Det er også riktig å tilkjenne at det er ei utfordring å forholde seg til 6 kommuners arealforvaltning og planer/ kommunal forvaltning. Det er viktig med godt samarbeid med medlemskommunene der kommunene tydeliggjør hvilke oppgaver de ønsker at Friluftsrådet skal ta ansvar for. Friluftsrådet kan være en aktiv samarbeidspart til kommunene i utvikling i tilrettelegging av areal avsatt til friluftsmål.

Det anbefales at det utarbeides et forutsigbart årshjul, og det må brukes tid på å avklare forventningene både fra egne medlemmer og organisasjoner utenfor oss. Det er viktig å avklare roller- hvor er vi den som skal være pådriver og igangsetter, hvor er vi utfører og den som drar lasset, og hvor er vi bare en støttespiller.

Det er viktig at målgruppen defineres for de ulike tiltakene og at det trekkes veksler på at det jobbes på tvers av kommunegrensene.

Styret er av den oppfatning at prosjektet har gjennomført oppgaver som ble beskrevet ved etablering av prosjektet. **Det legges fra styrets side vekt på de oppgavene som er gjort på vegne av kommunene med tanke på kartlegging og verdisetning av friluftsområder, merking og skilting av turstier i regionen der ensartet profil vektlegges, Lofotvettregler, prosjekt robuste Lofotunger samt friluftscamp og friluftsskoler. Det er gjennom prosjektperioden vist at Lofoten har behov for og nytte av et felles friluftsråd.**

Styret vil påpeke at det må balanseres mellom forholdet til de som bor i regionen og turistene. Det er viktig med rolleavklaring opp mot de andre aktørene som benytter Lofotnaturen til friluftaktiviteter. Styret mener at faggruppen for naturbaserte opplevelser kan være et godt rådgivende organ

for Friluftsrådet. Faggruppa må få et tydelig mandat og en representativ sammensetning.

Styret anbefaler at Lofoten Friluftsråd har sitt primære fokus på oss som bor her. Styret mener at det er andre aktører som må ivareta reiselivets interesser og kommunene har ansvaret for naturforvaltningen.